

טועמיה

טעימות משיעוריהם שנמשחו על ידי רבני

כולל יום שישי "ג'ר לאבישוי"

ע"ש ר' אבישי שני זצ"ל, נלב"ע י' חשוון, התשס"ט

לע"פ ר' נחמיה יהאג
ב"ר משה מודכי ז"ל,
וסימה בת ר' פרץ ז"ל
(זעירא)

לע"פ ר' שמעון ב"ר
אליהו ז"ל, ותקנה לושה
בת ר' שמואל ז"ל
(פלס)

בנשיאות הרב"ג ר' ישראל שניאור שליט"א

גיליון מס' 49

בס"ד, ה' אדר, ערש"ק פרשת "תרומה" תשע"ג.

"נושא בעול עם חברו"

כתב רש"י (שמות יח, ט): ויחד יתרו - וישמח יתרו, זהו פשוטו. ומדרשו נעשה בשרו חדודין חדודין, מיצר על איבוד מצרים, היינו דאמרי אינשי גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאה באפיה.

ואילו היו ב' הפירושים הללו חולקין, ג"כ היה קרוב לתימה איך נחלקו בהיפוך כ"כ, דחד מפרש ששמח וחד מפרש שהצטער (ובאמת לא יתכן לפרש פשט הפס' בל' צער דהא כתיב ויחד יתרו על כל הטובה וגו'). ומכ"ש דע"פ אמת לא נחלקו כלל, כי לפשוטו של מקרא כ"ע מודו ד"ויחד" לשי' שמחה, רק מדרשו הוא (מדלא כתיב וישמח) דאף נעשה בשרו חדודין חדודין, מיצר על איבוד מצרים. והי הדבר לפלא, שנמצאת הדרשה סותרת הפשט, דלפי פשוטו היה יתרו שמח שמחה מיוחדת אותה שעה (שהתה"ק ראתה לפרסמה ולהעיד עליה) ולפי מדרשו היה עצב ומיצר עד כדי חדודין.

וא"ת שמח היה מחד, על הצלתן של ישראל, ועצב היה מחד, על איבוד מצרים, נמצא שמה שפירשו בפשוטו של מקרא וישמח, הוא חסר שהרי לא היתה שמחתו שלמה כי גם צער נמהל בה. [ובאופ"א - א"כ אין כאן לא ויחד ולא חדודין, דז"פ דאין בשרו נעשה חדודין חדודין אלא משמועה שהיא רעה לו ביותר עד שהצער ניכר בגופו, ואיך באותה שעה ממש היה בשמחה גדולה שהת' מעידה עליה ויחד יתרו].

והנה ישראל עצמם בודאי היו שרויין בשמחה עצומה אחרי יציאתן משעבוד מצרים בניסי ניסים, אחרי שנשא אותם ממה"מ על כנפי נשרים, וקרע להם את היס ונתן להם את התורה ואת המן. ובראותם איבוד מצרים על היס ותגדל שמחתם, עד ישיר משה ובנ"י את השירה הזאת.

מאיך מצרים הטובעים ביס, היו הנשארים מהם (שנשארו במצרים) מיצרים ובוכין עד למאד, כי חרבה מלכות מצרים וטובי בחוריה צללו בלב ים. וגם השכינה אומרת למלאכי השרת מעשי ידי טובעים ביס ואתם אומרים שירה.

והנה עצם הלשון 'ויחד', כולל גם משמעות של 'אחד'. ונראה דזהו פשר העניין דהיה גם ויחד לשון חדוד ושמחה, וגם לשי' צער, באופן שאינם סתירה זל"ז כלל. ומשום שיתרו הגיע לשלמות בענין של נושא בעול עם חברו, עד כדי היותם אחד ממש. וצערם של אחרים היה צערו שלו הוא, וכ"כ שמחה ששמחו אחרים היתה כשמחתו עצמו ממש. ומתוך כך באופן פרדוקסלי לכאורה, בעת ובעונה אחת יתכנו להיות בו אותן תחושות של שמחה ממש שהיו לכלל ישראל, שחש אחד עמם בשמחתם,

דברי התורה שבעלון מוקדשים לעילוי נשמת

ר' יצחק ב"ר אשר אנשל ז"ל
נלב"ע ז' אדר א', תשל"ח

מרת שרה מרים ב"ר יהודה מאיר ז"ל
נלב"ע יג' אדר א', תשנ"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנם ר' משה אהרון כרמיאל
(קרימלובסקי) שליט"א

להלן השיעורים אשר ימסרו השבוע, ביום

שישי, ה' אדר:

9:30 - 10:15

"מהות שמחת הפורים"

ע"י הרב בצלאל שמלה שליט"א

10:15 - 11:00

"מלחמת עמלק וז' עממין"

ע"י הרב צבי דרנגר שליט"א

השיעורים נמסרים בבית הכנסת בית בגנו,

רח' גוטליב 6, ב"ב. הציבור מוזמן!

טעמו וראו כי טוב ה'

טעימה קטנה

שתי פרשיות הקדישה התורה לאופן בניית המשכן ותבנית כל כליו בפרוטרוט. וכבר כתב רבינו בחיי (שמות לה, ט) בענין זה: "דע כי הסיפור בענין המשכן וכליו והחקירה בתכונת צורתיו ומובאיו ושיעור אורכן ורוחבן וקומתן, אף על פי שאין בית המקדש קיים, מצוה גדולה היא עד שמים יגיע שכרה ותורה היא וללמוד אנו צריכין. וכן הזכירו חז"ל בענין הקרבנות כי כל המתעסק בלימוד פרשיות וישא ויתן בלבו עניניהם כאילו הקריב הקרבן עצמו ... והוא הדין בסיפור עניני המשכן והמקדש שיש לנו זכות עצומה ועקב רב כאשר נהגה בהם ונשתדל להבין פשוטן ונגליהם, על אחת כמה וכמה אם נזכה להשיג תוכנם להשכיל אחד מרמזיהם".

אמנם כבר נתבאר בדברי רבותינו בעלי הסוד שיעיקרו של בית המקדש והמשכן הוא בתוככי האדם עצמו. וכמו שכתב בעל "שפתי כהן" (ויקרא יט, ל): "שגוף האדם הוא המקדש, שנאמר (שמות כה, ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם'. וכן הוא אומר (ירמיה ז, ד) 'היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה' ... לומר, שאם האדם מקדש עצמו, הוא חשוב אצלו יתברך יותר משני מקדשים. וכן אמר בספר הבהיר (סימן קפב), 'ומקדשי תיראון', שמרו עצמכם מן הרהור, כי מקדשי קדוש הוא". הרי שחיוב מורא המקדש אף מחייב הוא את האדם להישמר מהרהורי עבירה. וכגון זה מצינו שכתב במשך חכמה (במודר כט, יח): "דעיקר המקדש הוא ישראל ... לכן על מה שמטעים ישראל בדעות ובמעשים רעים, זה הוי לגבייהו טומאת מקדש וקדשיו".

וכן מצינו שכתב האלשיך בספרו "תורת משה" (בראשית כה, כב):

טועמיה

ובשמחה שלמה וגמורה, ויחד עם זאת חש את צערם של מצרים, באופן שהיה כמו מצרי ממש, ונעשה בשרו חידודין מגודל הצער. כי שמחתם – היא היא שמחתו, וצערם – היא היא צערו ודוק.

ובפרט להמבואר בגמ' שבת לא, א: שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה, ואיך פירושה הוא זיל גמור. חזינן דיסוד כל הת' כולה הוא העניין דמאי דעלך סני וכו', ובעין דאמר ר"ע ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה. והבא להתגייר זהו הלימוד העיקרי שבו מלמדן אותו כל התורה כולה.

ויתרו הלא הסתפח לעם ה' (והיה הגר הראשון), זכה לקנות מעלה זו של נושא בעול עם חבירו. [אמנם נשיאה בעול עם חבירו מסתברא דלא נאמרה כלפי גוי, והוא מה שאמרו חז"ל על יתרו דיגורא עד י' דרי לא תבזי ארמאה באפיה, שעדיין חש שייכות עם הגוי, ולא הפריד בזה בין גוי לישראל].

ובהקשר זה יש לציין דהנה כתב רש"י (שמות יט, ב): ויחן שם ישראל - כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקת:

ויחן שם - באחדות עצומה, כאיש אחד. ממש. ובשאר כל החניות לא נאמר "ויחן", א"כ לא היתה שם האחדות הלזו, כאיש אחד, ממש, וא"כ יש לידע מנא לן, שבשאר כל החניות היו בתרעומות ובמחלוקת, וכי אין בין 'ויחן' נשגב ונפלא כזה, לבין מחלוקת ותרעומת ולא כלום.

והנה אם היו שמות וגופים מחולקים, יש אכן מקום להערה זו, אך כאשר בני ישראל הוכיחו כי בכוחם להיות מאוחדים עד כאיש אחד ממש, והיינו כי באמת בשורשם אחד הם, בני אברהם יצחק ויעקב ע"ה, נמצא כאשר אינם בבחינת 'ויחן', מן ההכרח הוא שיש בהם תרעומות ומחלוקת. כי מי שלא חי עם עצמו כאיש אחד בודאי יש לו מחלוקת עם עצמו... וזהו הטעם שלהיות נושא בעול עם חבירו מחויב עד דרגה שנהיה כעול שלו עצמו, באשר באמת חד המה.

מתוך שיעור שנמסר ע"י הרב כתריאל ווגל שליט"א ביום שישי ערש"ק פר' יתרו

"אם הטיית דעתו של דיין הרי היא כמתן שוחד"

"ושוחד לא תקח כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים". האיסור שהטילה התורה על נטילת שוחד, נפסק בשו"ע חו"מ (סי' ט) שכותרתו "שלא ליקח שוחד", וכפי שמתחיל בו המחבר: "מאד מאד צריך הדיין לזהר שלא ליקח שוחד". טעם האיסור, מתבאר בגמ' (כתובות קה: ב) בפירוט "מאי טעמא דשוחדא - כיוון דקביל ליה שוחדא מיניה **איקרבא ליה דעתא לגביה** והווי כגופיה ואין אדם רואה חובה לעצמו (רש"י) - אין דעתו מתקרבת לצד החובה לחייב את עצמו ואפי' מתכוון לדין אמת). מאי שוחד - שהוא חד (רש"י) - הנותן והמקבל נעשים לב אחד".

בסימן בפני עצמו - סי' ז - התייחס השו"ע לעניין נוסף שאותו מאיסור השוחד (שבו כאמור דן בסי' ט, ואלה דבריו (סעי' ז): "אסור לאדם לדון למי שהוא אוהבו - אע"פ שאינו שושבינו ולא רעו אשר כנפשו ולא למי ששונאו - אע"פ שאינו אויב לו ולא מבקש רעתו", מדגיש הסמ"ע במקום (סי' ק יט) "משמע, דגם באוהבו ושונאו ממש [שושבין או שונא גמור] ס"ל דאין בו אלא איסור [ואם בכ"ז דן דינו דין, דמדאורי לא נאסר]".

הטעם לאיסור שהוטל על הדיין שלא לדון את אוהבו או שונאו, מובא ברא"ש שצוטט בטור (סעי' ז) וז"ל: "דאמר רבא לא לידון איניש לא למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה, דרחים ליה לא חזי ליה חובתיה ולמאן דסני ליה לא חזי ליה זכותא ואפי' אם אינו מתכוון להטות את הדין מתוך **שליבו נוטה לזכות לאוהבו** ולחייב את שונאו אינו יכול להוציא הדין לאמיתו - אבל אם דנו דינו דין".

לאור הטעמים הדומים, עולה וניצבת התימא מהו שורש האבחנה בין "קירוב הדעת" הנובע מאהבה לבין זה הנובע משוחד.

יתכן שניתן ללבן את הדברים לאור היסוד שמניח החזו"א (אמונה ובטחון ג, ל) בנוגע לחובת האמונה בהכרעותיהם של חכמי ישראל, כמי שמתקבלות ללא הטיה נגיעה צדדית או משוא פנים. החזו"א שוזר את קביעתו במספר הנחות יסוד כדלהלן:

"עיקר הבית המקדש להשראת שכינה אינו הבית כי אם הצדיקים שבדור, כי היכל ה' המה כבודו". וכ"כ עוד (במדבר טז, א-ז): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", שהוא בתוכם ממש, שיהיו היכל ה' המה, מושב השכינה בנפשותם אשר בתוך גופם, כי על כן לא נאמר "בתוכו". ולהלן (דברים כט, ט-יב) כתב עוד: "כי הוא יתברך שורה על נפש בעל אחדות בקרבו, וזה אני חפץ, שיהיו היכל ה' המה, שהאנשים עצמם יהיו המקדש וההיכל ולא העיר".

ובנפש החיים (שער א פרק ד): "ודאי עיקר ענין הקדש והמקדש ושריית שכינתו יתברך הוא האדם, שאם יתקדש עצמו כראוי בקיום המצוות כולן... אז הוא עצמו המקדש ממש, ובתוכו ה' יתברך שמו, כמ"ש "היכל ה' היכל ה' המה", וכמאמרו ז"ל, "ושכנתי בתוכם", "בתוכו" לא נאמר, אלא "בתוכם" כו'... כי כן באמת, שהצדיקים על ידי מעשיהם הרצויים לפניו יתברך, הן הם מקדש ה' ממש. ויש לומר על דרך זה הכתוב "ועשו לי מקדש גוי ככל אשר אני מראה אותך וכו' וכן תעשו", ורז"ל דרשו (סנהדרין טז): "וכן תעשו" - לדורות, ולדרכינו יש לומר גם כן שרוצה לומר, אל תחשבו שתכלית כוונתי הוא עשיית המקדש החיצוני, אלא תדעו שכל תכלית רצוני בתבנית המשכן וכל כליו, רק לרמוז לכם שממנו תראו וכן תעשו אתם את עצמיכם, שתהיו אתם במעשיכם הרצויים כתבנית המשכן וכליו, כולם קדושים ראויים ומוכנים להשרות שכינתי בתוכם ממש, זהו "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" דייקא, ש"ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן" וגו', תכלית כוונתי שכן תעשו את עצמיכם".

הרי שביית המקדש הגשמי והפיזי, אינו אלא מציאות גשמית אשר משקפת את המקדש האמיתי - הוא האדם בעצמו, ואם מחריב כביכול האדם את המקדש הפנימי המפעם בו, בכך גורם הוא לחורבן הבית הגשמי וכמו שהאר"ך ב"נפש החיים" (שם): "באמת כי האיש החכם ויבן את זאת לאמיתו, לבו יחיל בקרבו בחיל ורעדה, בשומו על לבו, על מעשיו אשר לא טובים ח"ו עד היכן המה מגיעים לקלקל ולהרוס בחטא קל ח"ו, הרבה יותר ממה שהחריב נבוכדנצר וטיטוס, כי הלא נבוכדנצר וטיטוס לא עשו במעשיהם שום פגם וקלקול כלל למעלה,

טועמיה

א. "השוחד ענין מיוחד.. נוסף על כוח הנגיעה שהוא ממנהג העולם כפי טבעת בני"א, הוזמן כוח טומאה בשוחד לטמטם הלב ולרדם הבינה ולהנעים בפי הדיין לזכות את משחדו.. והוסר ממנו מחסה החכמה אשר הובטח בה תמיד לבלתי להכשל בחטא ואשמה ואין השוחד מכלל המשפטים אלא מכלל החוקים, שהרי רואה טריפה לעצמו אף אם הוא דל וכל חייו תלויים בו".

ב. כאמור, אין בקבלת הכרעה מתוך מצב של נגיעה אישית – משום שוחד, כאשר ההכרעה אינה במעמד משפט אלא הוראה באיסור והיתר "ואף במשפט בין איש לרעהו, מדאורייתא לא פסלה תורה אלא בשוחד שבזמן המשפט ולא אסרה לשפוט את אהובו ואת שנואו (כנ"ל בשו"ע אין אי מדאורייתא) ואף שניטיה טבעית יש במוחלט להטבת אהובו, אך כוח טומאת השוחד אין כאן והתורה האמינה בבטחה גמורה את החכם הדיין כי יראה נכוחות ולא יטה ליבו לשאיפת טבעיו".

ג. בדיין הדן את אוהבו משכבר, סבור החזו"א שאין האהבה הקודמת למשפט מוגדרת כקירוב דעת העולה לכדי שוחד, שכן לא התחדש הדבר בענין המשפט כלו"ל לא פסלה תורה רק בשוחד שבזמן המשפט". לאור זאת, מבוארים דברי הגמ' בסנהדרין (יח:) האוסרת על מלך וכה"ג להיות שותפים להכרעה האם לעבר את השנה, מלך משום אפסניא (רש"י) – מחלק ממון לחיילותיו כך וכך לשנה ונוח לו שיהיו כל השנים מעוברות) וכה"ג משום צינה (רש"י) – אינו רוצה שתתעבר שנה מפני הצינה שצריך לטבול ביו"כ חמש טבילות ואם תתעבר שנה הרי תשרי בחשוון וצינת חשוון בתשרי) - "והדין נאמר במלך חסיד שבחסידים וכה"ג כשמעון הצדיק" – גמ' זו מתבארת בחזו"א כנ"ל "והנה פסלו חכמים (אינו דאורייתא) נוגע בעיבור שנה משום דאקרי משפט (ר"ה כה:) ויהיבין ליה דיני משפט וכל זה בכלל חוקי המצווה שהוזהרנו ממקח שוחד – ומהם פסולי דרבנן ומהם מידת חסידות.. ואפשר, כשניתן כוח בשוחד לעוור ניתן כוח גם בשוחד של מידת חסידות לעוור החסיד".

עתה נבוא אל הביאור: מתן שוחד בהקשר למשפט – הוא שנאסר מדאורייתא משום ההטיה הטבעית שנוסף עליה כוח טומאה. כמו"כ, התחדש אף אי שוחד ע"י חכמים בקירוב דעת, אך דווקא כזה ההופך את הדיין להיות "שהוא חד" עם הנושא הנידון, או אחד הצדדים לדיון, לפיכך נאסר על כה"ג ומלך להשתתף בעיבור השנה, אך לא נאסר על הדיין מן התורה לדון את אוהבו שכן אין האהבה – כלומר מקור ההטיה - מתחדשת סביב המשפט באופן ממוקד.

מתוך שיעור שנמסר ע"י הרב מאיר אברהם שליט"א ביום שישי ערש"ק פרשת משפטים

"ברכת אשר יצר"

גוף האדם הינו מלא חכמה ותבונה, מהתאים הקטנים שמתחברים יחד עד כדי שמיליונים יחד מתחברים לעשות את תבנית האברים. וכן האברים לכשעצמם מלאים חכמה, וגם הם עובדים יחד במצבים המרובים שעוברים על האדם.

השו"ע הרב בסי' ו' כותב, שמיד כשקמים אנו אומרים ברכת 'אשר יצר', להודות לה' על הבריאה החדשה שקבלנו כל בוקר מחדש. וכן כמה הזדמנויות במשך היום נתנו לנו חז"ל החיוב והזכות להודות לה', בכלליות ובפרטיות על ה'מכונה' שהוא חנן אותנו בה, ומתחזק עבורנו בלי הצורך שלנו לעשות הרבה חוץ מה'שמירה' הנדרשת. נראה קצת להלן מהבנת חכמינו בברכה זו.

'אשר יצר את האדם בחכמה' – החכמה הנפלאה בגוף האדם הוא מעל השגתינו, התזמור בהרמוניה, העיניים, רגליים, אוזניים מערכת הגנה וריפוי וכו' וכו'.

המהרש"א בברכות (דף ס"ו) כותב על כך פירוש נוסף, והיינו שהמילה 'בחכמה' כוונתה על האדם, שאנו מודים לו יתי' על החכמה דעת ותבונה, שהוא נתן לכל אחד כפי הצורך שלו בעבודתו בעולמו שלו יתי'.

'נקבים נקבים' – כתוב בשם הגאון בסידור הגר"א ש"נקבים" הוא בגמטריה 124, ולכן כפול עולה 248 כמנין רמ"ח אברים שבאדם. ולכל אבר יש חלל ואפי' שערות, ולפי שאין לנו ברכה מיוחדת לכל אבר ואבר אנו כוללים אותם כאן.

'גלוי וידוע לפני...' – רק הקב"ה יודע עומק חכמת נפלאות הגוף. מומחה המתמחה בתחום מיוחד בגוף, משקיע שעות חדשים ושנים ללמוד להעמיק ולקבל ותק בתחום המיוחד שהוא בחר. נדיר שיהיה רופא מומחה ביותר מתחום אחד, ושלוש תחומי התמחות הוא כבר כמעט בלתי אפשרי.

כי לא להם חלק ושורש בעולמות העליונים שיהו יכולים לנגוע שם כלל במעשיהם, רק שבחטאינו נתמעט ותש כביכול כח גבורה של מעלה, את מקדש ה' טמאו כביכול המקדש העליון, וע"י כך היה להם כח לנבוכדנצר וטיטוס להחריב המקדש של מטה המכוון נגד המקדש של מעלה ... הרי כי עונותינו החריבו נוח מעלה עולמות עליונים הקדושים, והמה החריבו רק נוח מטה".

שבת שלום ומבורך!
מערכת "טועמיה".

אצלנו נוהגים...

מקורות למנהגים ואמרות הנפוצות
אצל רבים.

מהו המקור לכך שאין לגלות לאחר מה שחבירו אמר לו, אף שלא אמר לו שלא יספרנו לאחרים?

בגמ' יומא (ד, ב) א"י: מנין לאומר לחבירו דבר שהוא בכל יאמר עד שיאמר לו לך אמור, שנאמר 'וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר', ע"כ. וכה"ג בסמ"ג (ל"ת ט"ו), ובמג"א (סימן קנו באמצע סק"ב), ובחפץ חיים (הל' לשה"ר סוף כלל ט"ו, ובכלל ב' בבאר מים חיים סק"ז), ובשו"ת מהר"י אסאד (סימן שיט) כתב דהרמב"ם אין סובר כן, ע"ש.

אולם כתב החפץ חיים (בבאר מים חיים סק"ז) דדוקא אם הכניסו בביתו יחיד וסיפר לו, אך אם אמר זאת בחוץ ולא היה גילוי מילתא שמקפיד, אז תלוי אם יוכל להיות לו קצת ריעותא ע"י שמגלה – אסור [אם לא שסיפר לו באפי תלתא], ואם ליכא ריעותא – מותר. וסיים, דכן משמע קצת מהמהרש"ל (בבאוריו על הסמ"ג ל"ת ט"ו), ע"ש. וכ"כ בשו"ת מהר"י אסאד (ס"ס שיט) דהיינו אם אומר לו בצינעא וכו', ע"ש. וע"ע בשו"ת בצל החכמה (ח"ד סימן פד) מה שכתב בזה.

מהו המקור לכך שמה שמצוה מן המובחר למול בברזל הוא מטעם שנבקע בובע הברזל שהבש גלית מפני דוד?

כן הוא בפרישה (סק"ז) שכתב וז"ל: שמעתי טעם עפ"י המדרש שכך הובטח לברזל ביום שנבקע הכובע של ברזל שהיה בראשו של גלית – לפני דוד. [הובא בילקוט מעם לועז (שמואל א ריש עמ' רכג. ובספר צאנה וראנה (פד' שמות עה"פ חתן דמים למולות). ובשו"ת תירוש ויצהר (ח"א סימן כז סק"א), ע"ש].

טועמיה

'לפני כסא כבודך' – כותב הגר"א הנוסח המיוחדת הזאת לא מצינו בשום ברכה אחרת. והוא מפרש, מילים אילו הם להוציא מדעת הכופרים שאומרים שהקב"ה מרום מעלתו אינו משגיח על דברים שפלים כעשיית צרכיו, ולכך באה הוספת מילים אלו.

'שאם יפתח אחד מהם' – בגמ' בנדה (ל', ב') מצינו בענין יצירת ולידת הולד: "...ופיו סתום וטבורו פתוח, ואוכל ממה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה, ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו. וכיון שיצא לאויר העולם - נפתח הסתום ונסתם הפתוח, שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת".

'רופא כל בשר' – ישנה מערכת מאוד מורכבת של רפואה שעובדת בגופינו. כך שכל זיהום או חיידק שנכנס לגוף, מיד מפעיל הגוף מלחמה והגנה נגדו וכו'. אין לנו יכולת לשער כמה מחלות רח"ל נמנעים מאותנו כל עת. רופא מומחה פעם התבטא איך הדבר פלא בעיניו שלמרות הסיכויים הגדולים אנשים מסתובבים ולא נדבקים כפי מספר החידקים שיכולים להדביקו.

'ומפליא לעשות' – הרמ"א באו"ח (סימן ו) כותב שהפלא היא איך הקב"ה קושר דבר רוחני בדבר גשמי. והגר"א פירש שהפלא היא איך הנשמה שאיננה צריכה לאכול אלא הגוף, ואעפ"כ אם הגוף לא היה אוכל כמה ימים היתה נשמתו יוצאת ממנו. והקב"ה זוגגן יחד שהנשמה תרגיש בצרכי הגוף.

וכתוב בסדר היום הבטחה למי שמכון בברכה זו ובפירוט המילים וז"ל: "ואם האדם יהיה שלם בדעותיו ומכלכל במשפט דבריו לא יחלה כל ימיו **ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו**, א"כ ודאי ראוי לברך בכוונה גמורה ובדעת שלמה לרופא כל בשר ומפליא לעשות. וכן ראוי לכל בעל נפש לכון בכל ברכותיו כדין וכשורה בנחת ובדעת שלימה ומברכותיו של אדם ניכר מה טיבו אם ת"ח הוא וירא שמים אם סכל הוא בעבודתו".

מתוך שיעור שנמסר ע"י הרב משה יהודה טרנר שליט"א ביום שישי ערש"ק פרשת יתרו

ובספר שפתי כהן (לרבי מרדכי הכהן ז"ל מצפת שמות פרק ד פסוק (כה) כתב עה"פ "זיהו בדרך במלון": שמעתי למה צור ולא סכין. כי ודאי היה להם סכין כי מי שלוקח אשתו ובניו והולכין למלון ודאי שלוקחין כלי תשמישי הבית, אלא לפי שהברזל לא היה לו חלק בקדושה שנאמר (דברים כ"ז, ה') לא תניף עליהם ברזל לזה לא נזכר סכין בתורה, שאף בעקידה נאמר (בראשית כ"ב, י") ויקח את המאכלת דבר שחותר ואוכל, וכן ביהושע נאמר לו (יהושע ה, ב') עשה לך חרבות צורים. אמר בילקוט (רמז נ"ב) אמר ר' אמי בארבעה מקומות נאמר בלשון הזה עשה לך, בשלושה נתפרש באחד לא נתפרש, עשה לך תיבת עצי גופר נתפרש אע"ן דקרדוס, עשה לך חרבות צורים נתפרש גלבין דטינרי, עשה לך שתי חצוצרות כסף נתפרש, עשה לך שרף לא נתפרש, הרי חרבות צורים פירוש טינרא וכן מצור החלמיש מטינרא תקיפא, אבל כשבא דוד להרוג לגלית ולקח המישה חלוקי אבנים ונעשו אחת, והיה כובע נחושת על ראשו אמר לו הקב"ה לברזל תרכך עצמך שתיכנס בך האבן ואעשה לך חלק בקדושה זו איזמל של מילה וסכין של שחיטה, וזה אחד מהדברים שהשליט הקב"ה הרך בקשה. ובספר דרך פיקודין (מצוה ב מילה חלק המעשה אות ל, ברפ"י דף לב ע"ג) כתב דמנהג ישראל שיהיה הסכין מחודד בשני פיות לשני הצדדים בכדי שלא יבואו לידי טעות ויחתוך בהצד השני שאינו מחודד ויסכן התינוק ואסמכוה אקרא "וחרב פפיות בידם", ע"ש.

ספס

תורה מיוחדת לבעל ה"מעשה אפוד" - הגר"י שניאור שליט"א שהסכים לחלוק עמנו מאוצרו הגדול ולהמציא לידינו סמך ומקור למנהגים אלו.

ספס

לשאלות, להנצחות, ולברור מקורו של מנהג ניתן לפנות למערכת "טועמיה":
toameaq@gmail.com